

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ
РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНИХ ЗАВДАНЬ
З КУРСУ**

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ

з дидактичним забезпеченням

*(для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання
напряму підготовки 6.140103 (6.020107) “Туризм ”)*

ХАРКІВ – ХНУМГ – 2013

Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічних завдань з курсу “Аналіз діяльності підприємств туризму ” з дидактичним забезпеченням (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 (6.020107) «Туризм») / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: І. Б. Андренко. – Х.: ХНУМГ, 2013. – 38 с.

Укладач к.е.н., доц. **І. Б. Андренко**

Рецензент: проф., к.е.н. Є. М. Кайлюк

Рекомендовано кафедрою туризму і готельного господарства,
протокол № 1 від 28 серпня 2010 р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	4
1. Загальні вимоги до написання й оформлення розрахунково-графічного завдання.....	5
2. Розрахунково-графічне завдання: “Аналіз обсягу пропозиції і реалізації послуг готельного підприємства ”.....	6
3. Розрахунково-графічне завдання: “Аналіз обсягу пропозиції і реалізації послуг туристського підприємства ”.....	17
Рекомендовані джерела.....	28
Додаток А. Звіт про роботу готелю (форма №1-готель).....	29
Додаток Б. Звіт про діяльність туристичної організації (форма №1-ТУР).....	31
Додаток В. Зразок оформлення титульного аркуша.....	37

ВСТУП

Активізація конкуренції на туристському ринку вимагає використання найбільш ефективних методів управління підприємствами готельної, курортної і туристської сфери. Вибір цих методів для кожного окремого підприємства повинен ґрунтуватися на результатах детально проведеного аналізу діяльності підприємств туризму, який дозволяє об'єктивно оцінити результати діяльності підприємства в цілому та його структурних підрозділів, виявити вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на основні показники діяльності підприємства, а також формувати основу його фінансової політики й ефективного менеджменту.

Мета вивчення дисципліни полягає в засвоєнні теоретичних положень з аналізу й оцінки діяльності туристського підприємства і надбанні практичних навичок використання цих знань для прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічних завдань з курсу “Аналіз діяльності підприємств туризму” з дидактичним забезпеченням призначені для студентів напряму підготовки “Туризм”.

Мета методичних вказівок – допомогти студентам глибше засвоїти теоретичний матеріал щодо сутності економічних явищ і процесів, їх взаємозв'язків і набуття практичних навичок аналізу через оволодіння методиками розрахунків основних економічних показників діяльності підприємств туризму, моделювання господарчої і фінансової діяльності підприємства, визначенні впливу факторів, виявленні резервів підвищення ефективності роботи підприємства.

Методичні вказівки містять методику виконання розрахунково-графічного завдання “Аналіз пропозиції і реалізації послуг готельного (туристського) підприємства” на базі форм статистичної звітності підприємств форми №1 – готель “Звіт про роботу готелю” для розрахунково-графічного завдання “Аналіз обсягу пропозиції і реалізації послуг готельного підприємства” та форми №1-ТУР “Звіт про діяльність туристичної організації” для розрахунково-графічного завдання “Аналіз обсягу пропозиції і реалізації послуг туристського підприємства”.

Мета завдання: оволодіти інструментарієм економічного аналізу, вивчити фактори, що впливають на обсяги виробництва і реалізації продукції (послуг), оволодіти методикою аналізу обсягу вироблених і реалізованих послуг підприємств готельного господарства, курортної сфери, туризму.

Інформаційною базою для виконання розрахунково-графічного завдання “Аналіз діяльності підприємства туризму” є дані статистичної звітності форми №1 – готель “Звіт про роботу готелю” та форми №1-ТУР “Звіт про діяльність туристичної організації”.

1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ Й ОФОРМЛЕННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОГО ЗАВДАННЯ

Розрахунково-графічні завдання з дисципліни “Аналіз діяльності підприємств туризму ” є індивідуальною роботою, метою якої є оволодіння інструментарієм економічного аналізу, вивчення факторів, що впливають на обсяги виробництва і реалізації продукції (послуг), оволодіння методикою аналізу обсягу пропозиції і реалізації послуг підприємств готельного господарства, курортної сфери, туризму, придбання навичок у розробці раціональних рішень у галузі туристської діяльності.

Роботу оформлюють на аркушах формату А4 (210 x 297 мм).

У друкованому варіанті текст розташовують через 1,5 міжрядковий інтервал до тридцяти рядків на сторінці шрифтом Times New Roman, 14-й кегль. Абзацний відступ повинен бути однаковим у всьому тексті роботи і дорівнювати п'яти знакам.

Текст завдання розміщують на аркуші з дотриманням таких розмірів берегів: з лівого боку – не менше за 20 мм, з правого – не менше за 10 мм, зверху – не менше за 20 мм, знизу – не менше за 20 мм.

Структурні елементи: “ЗМІСТ ”, “ВСТУП ”, розділи основної частини, “ВИСНОВКИ ”, “СПИСОК ДЖЕРЕЛ ”, “ДОДАТКИ ”. Їх назви друкують великими літерами симетрично до тексту без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Пункти і підпункти можуть мати заголовки. Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів треба починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовок розділів не допускається.

Не допускається розмішувати назву розділу, підрозділу, а також пункту й підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї знаходиться тільки один рядок тексту.

Всі сторінки роботи, включаючи додатки, повинні мати порядкову нумерацію в межах всієї роботи і позначаються арабськими цифрами без крапки в кінці у правому верхньому кутку.

Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладу основної частини роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, 1, 2, 3 і т. д.

Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу.

Ілюстрації (креслення, рисунки, фотографії, графіки, схеми, діаграми) слід розмішувати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадують вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання в роботі.

Ілюстрацію позначають словом “Рис.”, яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремленого крапкою, наприклад, “Рис. 2.1.” – перший рисунок другого розділу.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над нею і друкують

симетрично до тексту. Слово “Таблиця ” і назву таблиці починають з великої літери. Назву не підкреслюють. На всі таблиці мають бути посилання в тексті роботи.

У правому верхньому куті розміщують напис “Таблиця ” з зазначенням її номера, який складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставлять крапку: наприклад, “Таблиця 2.1” – перша таблиця другого розділу, далі розміщують назву таблиці.

2. РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ: “АНАЛІЗ ОБСЯГУ ПРОПОЗИЦІЙ І РЕАЛІЗАЦІЙ ПОСЛУГ ГОТЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ”

Мета завдання: оволодіти інструментарієм економічного аналізу, вивчити фактори, що впливають на обсяги виробництва і реалізації послуг й оволодіти методикою аналізу обсягу пропозицій і реалізації послуг готельного підприємства.

Інформаційна база: дані статистичної звітності за формою №1- Готель “Звіт про роботу готелю ” за 3 роки.

Завдання:

На підставі даних статистичної звітності за формою №1-готель (див. додаток А) проаналізувати діяльність готельного підприємства. Необхідно:

1) охарактеризувати готельне підприємство за довідковими даними, даними Розділу 1 (характеристика підприємства) і Розділу 2 (структурні підрозділи сфери сервісу);

2) проаналізувати номерний фонд готелю (зміни місткості і структури номерного фонду за 3 роки);

3) розрахувати основні показники діяльності готельного підприємства і проаналізувати їх динаміку;

4) проілюструвати наочно динаміку основних показників діяльності готельного підприємства за допомогою різних типів діаграм;

5) скласти пояснювальну аналітичну записку, в якій необхідно: прокоментувати результати розрахунків; виявити фактори, що впливають на фінансові результати діяльності готельного підприємства; надати пропозиції щодо активізації роботи готельного підприємства.

Послідовність виконання:

1) Спочатку необхідно охарактеризувати готельне підприємство за довідковими даними, даними Розділу 1 “Характеристика підприємства ” і Розділу 2 “Структурні підрозділи сфери сервісу ” і рекламною інформацією готельного підприємства за такою послідовністю:

- найменування організації,
- поштова адреса,
- тип підприємства,
- категорія підприємства,
- структурні підрозділи сфери сервісу,
- основні види діяльності.

Далі доцільно проаналізувати потенційні можливості надання послуг:

а) проаналізувати структуру і динаміку площ готелю за 3 роки, виявив питому вагу житлової площі;

б) проаналізувати динаміку кадрового потенціалу.

2) Проаналізувати динаміку місткості готельного підприємства.

Проаналізувати структуру номерного фонду готельного підприємства (див. табл. 2.1), дані представити у вигляді таблиці 2.2 і для наочності проілюструвати графічно зміну місткості і структури номерного фонду готельного підприємства за 3 роки.

За результатами аналізу зробити висновки щодо зміни місткості готелю, складу і структури номерного фонду за аналізований період. Надати оцінку впливу основних факторів на динаміку пропускної спроможності готелю.

3) Діяльність готельного підприємства відображають натуральні і вартісні показники. Аналізуючи дані статистичної звітності готельного підприємства за формою №1 – готель, доцільно розрахувати і проаналізувати наступні показники (див. табл. 2.3).

Отримані результати доцільно подати у вигляді табл. 2.4.

Таблиця 2.1 – Показники, що характеризують склад і структуру номерного фонду

Показник	Умове позначення	Формула для розрахунку	Од. вим.
Склад номерного фонду			
Кількість усіх номерів на кінець року, всього <i>в тому числі за категоріями:</i>	<i>H</i>	<i>p.04. гр. 1*</i>	номерів
люкс	<i>H люкс</i>	<i>p.05. гр. 1</i>	номерів
напівлюкс	<i>H напівлюкс</i>	<i>p.06. гр. 1</i>	номерів
одномісних	<i>H 1 місн</i>	<i>p.07. гр. 1</i>	номерів
двомісних	<i>H 2 місн</i>	<i>p.08. гр. 1</i>	номерів
тримісних і з більшою кількістю місць	<i>H 3 місн</i>	<i>p.09. гр. 1</i>	номерів
Структура номерного фонду			
Питома вага усіх номерів на кінець року, всього <i>в тому числі за категоріями:</i>	<i>Д (H)</i>	100%	%
люкс	<i>Д(H люкс)</i>	$\frac{p.05.гр.1}{p.04.гр.1} \times 100\%$	%
напівлюкс	<i>Д(H напівлюкс)</i>	$\frac{p.06.гр.1}{p.04.гр.1} \times 100\%$	%
одномісних	<i>Д(H 1 місн)</i>	$\frac{p.07.гр.1}{p.04.гр.1} \times 100\%$	%
двомісних	<i>Д(H 2 місн)</i>	$\frac{p.08.гр.1}{p.04.гр.1} \times 100\%$	%
тримісних і з більшою кількістю місць	<i>Д(H 3 місн)</i>	$\frac{p.09.гр.1}{p.04.гр.1} \times 100\%$	%

* – тут і далі відповідно Р – розділ, р – рядок, гр. – графа форми статистичної звітності.

Таблиця 2.2 – Склад і структура номерного фонду

Категорії номерів	Рік	Кількість номерів, <i>номерів</i>	Питома вага, %
Кількість всіх номерів на кінець року, всього	t1		
	t2		
	t3		
люкс	t1		
	t2		
	t3		
напівлюкс	t1		
	t2		
	t3		
одномісних	t1		
	t2		
	t3		
двомісних	t1		
	t2		
	t3		
тримісних і з більшою кількістю місць	t1		
	t2		
	t3		

Для того, щоб виявити закономірності змін основних показників діяльності готельного підприємства необхідно проаналізувати їх динаміку, для чого застосовують наступні показники:

Абсолютний приріст характеризує розмір збільшення (зменшення) рівня ряду за певний період. Абсолютні прирости можуть бути обчислені як ланцюгові, так і базисні; їх розраховують як різницю рівнів динамічного ряду. Середній абсолютний приріст розраховують за формулою середньої арифметичної простої з ланцюгових приростів.

Темп зростання характеризує інтенсивність зміни рівнів динамічного ряду і являє собою кратне відношення рівнів у формі коефіцієнта чи відсотка. Темпи зростання також можуть бути обчислені як ланцюгові та базисні. Добуток ланцюгових темпів зростання за певний період дорівнює відповідному базисному темпу зростання за цей же період.

Таблиця 2.3 – Основні показники обсягу пропозиції і реалізації готельних послуг

Показники	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Од. вим.	Примітки
1	2	3	4	5
Кількість місць (місткість підприємства)	M	$p.03.зр.1$	місць	
Кількість місць середньорічна	$M_{с.р.}$	$M_{поч.р.} = \frac{\sum M_{\epsilon} \times t_{\phi}}{T} - \frac{\sum M_{виб} \times (T - t_{\phi})}{T}$	місць	$M_{поч.р.}$ – кількість місць на початок року, M_{ϵ} $M_{виб}$ – відповідно кількість місць, що почали експлуатувати та вибули з експлуатації, t_{ϕ} – період, протягом якого місце функціонувало, T – тривалість аналізованого періоду * показник використовується, якщо кількість місць в готельному підприємстві змінюється протягом року
Кількість ліжко-діб в інвентарі	$L - D_{инв}$	$M * T$	ліжко-діб	
Кількість ліжко-діб в ремонті	$L - D_{рем}$		ліжко-діб	Розраховується згідно плану ремонтних робіт
Кількість ліжко-діб в експлуатації	$L - D_{екс}$	$L - D_{инв} - L - D_{рем}$	ліжко-діб	Якщо ремонтні роботи не проводились, $L - D_{екс} = L - D_{инв}$
Кількість ліжко-діб наданих (загальний час перебування приїжджих)	$L - D_{над}$ $L - D$	$p.33.зр.1$	ліжко-діб (людино-діб)	Показники рівні, виходячи з того, що одна людина займає одне місце
Середнє число днів завантаження одного місця за рік	$Зав.місця$	$\frac{L - D_{над}}{M}$ або $\frac{L - D_{над}}{M_{с.р.}}$	діб	
Коефіцієнт завантаження номерного фонду	K_3	$\frac{L - D_{над}}{L - D_{екс}}$ або $\frac{L - D_{над}}{L - D_{екс}} * 100$	коефіцієнт або %	

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5
Кількість гостей (кількість обслугованих приїжджих)	<i>Осіб.</i>	<i>p.31.зр.1</i>	<i>осіб</i>	
Середня тривалість перебування в готелі	<i>t_{перебування}</i>	$\frac{p.33.зр.1}{p.31.зр.1}$	<i>дів</i>	
Доходи від основного виду діяльності (плата за проживання)	<i>Д_{осн.}</i>	<i>p.41</i>	<i>тис. грн.</i>	
Доходи від надання додаткових послуг	<i>Д_{дод.}</i>	<i>p.43</i>	<i>тис. грн.</i>	
Інші доходи	<i>Д_{інш.}</i>	<i>p.44</i>	<i>тис. грн.</i>	
Усього доходів	<i>Д</i>	<i>p.41+p.43+p.44</i>	<i>тис. грн.</i>	
Доход від основної діяльності на 1 гостя	<i>Д_{осн.1гостя}</i>	$\frac{p.41}{p.31.зр.1}$	<i>грн.</i>	
Середній тариф за проживання (за 1 місце за добу)	<i>Тариф_{сер.}</i>	$\frac{p.41}{p.33.зр.1}$	<i>грн.</i>	
Операційні витрати	<i>В</i>	<i>p.45</i>	<i>тис. грн.</i>	
Інші витрати	<i>В_{інш.}</i>	<i>p.52-1</i>	<i>тис. грн.</i>	
Фінансовий результат від діяльності до оподаткування	<i>Фін .рез.</i>	<i>p.54=p.[(41 - 41-1 - 41-2 - 41-3) + 43 + 44]-(45 + 51-2)</i>	<i>тис. грн.</i>	Відповідає р. 170 або 175 форми №2 П (С) БО

Таблиця 2.4 – Динаміка основних показників обсягу наданих послуг готельного підприємства

Показник	Рік			Абсолютний приріст			Темп зростання			Темп приросту			Абсолютне значення 1% приросту	Середній рівень ряду	Середній темп зростання
	t1	t2	t3	ланцюговий		базисний	ланцюговий		базисний	ланцюговий		базисний			
				t2 / t1	t3 / t2	t3 / t1	t2 / t1	t3 / t2	t3 / t1	t2 / t1	t3 / t2	t3 / t1			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Кількість місць (місткість підприємства)															
Кількість місць середньорічна															
Кількість ліжко-діб в інвентарі															
Кількість ліжко-діб в ремонті															
Кількість ліжко-діб в експлуатації															
Кількість ліжко-діб наданих (загальний час перебування приїжджих)															
Середнє число днів завантаження одного місця за рік															
Коефіцієнт завантаження номерного фонду															

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Кількість гостей (кількість обслугованих приїжджих)															
Середня тривалість перебування в готелі															
Доходи від основного виду діяльності (плата за проживання)															
Доходи від надання додаткових послуг															
Інші доходи															
Усього доходів															
Доход від основної діяльності на 1 гостя															
Середній тариф за проживання (за 1 місце за добу)															
Інші витрати															
Фінансовий результат від діяльності до оподаткування															

Темп приросту – це відношення абсолютного приросту до попереднього чи початкового рівня. В першому випадку він є ланцюговим, у другому – базисним.

Абсолютне значення одного відсотка приросту – це відношення абсолютного ланцюгового приросту до ланцюгового темпу приросту. Його величина дорівнює 1/100 частини попереднього рівня.

Середній темп зростання і темп приросту дозволяє визначити загальну тенденцію зміни аналізованого показника за весь пройдений період, охоплений рядом динаміки.

Нижче наведено формули для розрахунку показників динаміки.

Абсолютний приріст:

- ланцюговий: $P_k - P_{k-1}$; (2.1)

- базисний: $P_k - P_1$; (2.2)

темп зростання:

- ланцюговий: $\frac{P_k}{P_{k-1}} \times 100$; (2.3)

- базисний: $\frac{P_k}{P_1} \times 100$; (2.4)

темп приросту:

- ланцюговий: $\frac{P_k - P_{k-1}}{P_{k-1}} \times 100$; (2.5)

- базисний: $\frac{P_k - P_1}{P_1} \times 100$; (2.6)

абсолютне значення одного відсотку приросту: $0.01 P_{k-1}$; (2.7)

середній рівень ряду: $\sum_1^k \frac{P}{k}$; (2.8)

середній темп зростання: $\sqrt[k-1]{\frac{P_k}{P_1}} \times 100$; (2.9)

де P_k і P_1 – відповідно кінцевий і базисний рівні динамічного ряду, k – число рівнів.

Отримані результати дають можливість встановити тенденції змін обсягу послуг за аналізований інтервал часу:

- 1) рівномірне зростання або зниження обсягу послуг;
- 2) повільне зростання або зниження;
- 3) прискорене зростання або зниження.

А також виявити тенденцію розвитку аналізованих показників, оцінити інтенсивність їх змін, обґрунтувати планові (прогнозні) величини цих показників на майбутній період.

Якщо додатково до форми №1-готель є в наявності план роботи готельного підприємства на три роки і дані про його виконання, можливо проаналізувати виконання виробничої програми готелю. Передусім, порівнюють фактичні

показники з плановими, визначаючи абсолютні і відносні відхилення і відсоток виконання плану. Для цього розраховують наступні коефіцієнти:

а) коефіцієнт планового завдання K_n – відношення запланованого обсягу послуг до базисного:

$$K_n = \frac{Y_n}{Y_б}, \quad (2.10)$$

б) коефіцієнт виконання плану K_ϕ – відношення фактично досягнутого рівня обсягу послуг до запланованого:

$$K_\phi = \frac{Y_\phi}{Y_n}, \quad (2.11)$$

в) коефіцієнт динаміки K_∂ – відношення фактично досягнутого рівня обсягу послуг до базисного:

$$K_\partial = \frac{Y_\phi}{Y_б}, \quad (2.12)$$

де $Y_n, Y_\phi, Y_б$ – плановий, фактичний і базисний рівні обсягу послуг. Між коефіцієнтами існує така залежність: $K_\partial = K_n \times K_\phi$; $\frac{Y_\phi}{Y_б} = \frac{Y_n}{Y_б} \times \frac{Y_\phi}{Y_n}$; тоді $K_n = \frac{K_\partial}{K_\phi}$; $K_\phi = \frac{K_\partial}{K_n}$

У процесі аналізу можливо надати оцінку виконання плану не тільки в цілому по підприємству, але й по окремим послугам.

Далі слід зробити висновки щодо виконання виробничої програми готелю.

Якщо є дані, які свідчать, що діяльність готельного закладу зазнає постійного впливу сезонних коливань попиту, тоді в процесі аналізу необхідно:

- проаналізувати зміну виробничої потужності готелю впродовж звітнього року;
- проаналізувати обсяги реалізації готельних послуг впродовж звітнього року;
- проаналізувати ступінь використання можливої пропускної спроможності готелю впродовж звітнього року за місяцями;
- визначити сезонні зміни впродовж року, розрахувати коефіцієнт сезонності надання послуг;
- графічно відобразити зміни обсягу надання послуг у готелі, визначити пікові періоди;
- надати критичну оцінку стану використання пропускної спроможності готелю, обсягу надання послуг;
- запропонувати можливі заходи щодо збільшення обсягів надання послуг.

У ході аналізу необхідно зробити висновки щодо ефективності використання виробничої потужності готельного закладу, проаналізувавши співвідношення показників: кількість ліжко-діб в інвентарі, кількість ліжко-діб в експлуатації та кількість наданих ліжко-діб. Відобразити це графічно.

Зробити висновки щодо динаміки коефіцієнту завантаження готелю, виявити фактори, які впливають на його зміни і надати оцінку їх впливу.

В ході аналізу обсягу пропозиції і реалізації послуг необхідно проаналізувати розподіл наданих послуг за окремими категоріями споживачів

(див. табл. 2.5), результати аналізу представити у вигляді табл. 2.6 і проілюструвати графічно.

Таблиця 2.5 – Показники, що характеризують склад і структуру гостей

Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Од. вим.
1	2	3	4
Склад гостей			
Кількість гостей, всього	$G_{ост.}$	$p.31.зр.1$	осіб
у тому числі іноземних громадян	$G_{ост.ін.}$	$p.32.зр.1$	осіб
<i>Розподіл іноземних громадян за державами світу, з яких вони прибули</i>			
Країна 1	$G_{ост.ін.1}$	$p.32-1.зр.1$	осіб
...	...	...	осіб
Країна n	$G_{ост.ін.n}$	$p.32-n.зр.1$	осіб
<i>Розподіл гостей за віком</i>			
діти до 14 років	$G_{ост.<14\text{ років}}$	$p.31.зр.2$	осіб
підлітки 15-17 років	$G_{ост.15-17\text{ років}}$	$p.32.зр.3$	осіб
Структура гостей			
Питома вага кількості гостей, всього	$D(G_{ост.})$	100 %	%
у тому числі іноземних громадян	$D(G_{ост.ін.})$	$\frac{G_{ост.ін.}}{G_{ост.}} \times 100\% = \frac{p.32.зр.1}{p.31.зр.1} \times 100\%$	%
<i>Розподіл іноземних громадян за державами світу, з яких вони прибули</i>			
Країна 1	$D(G_{ост.ін.1})$	$\frac{G_{ост.ін.1}}{G_{ост.ін.}} \times 100\% = \frac{p.32-1.зр.1}{p.32.зр.1} \times 100\%$	%
...	...	...	%
Країна n	$D(G_{ост.ін.n})$	$\frac{G_{ост.ін.n}}{G_{ост.ін.}} \times 100\% = \frac{p.32-n.зр.1}{p.32.зр.1} \times 100\%$	%
<i>Розподіл гостей за віком</i>			
діти до 14 років	$D(G_{ост.<14\text{ років}})$	$\frac{G_{ост.<14\text{ років}}}{G_{ост.}} \times 100\% = \frac{p.31.зр.2}{p.31.зр.1} \times 100\%$	%
підлітки 15-17 років	$D(G_{ост.15-17\text{ років}})$	$\frac{G_{ост.15-17\text{ років}}}{G_{ост.}} \times 100\% = \frac{p.31.зр.3}{p.31.зр.1} \times 100\%$	%

Таблиця 2.6 – Склад і структура гостей

Показник	Рік	Кількість гостей, осіб	Питома вага, %
Кількість гостей, всього	t1		
	t2		
	t3		
у тому числі іноземних громадян	t1		
	t2		
	t3		
<i>Розподіл іноземних громадян за державами світу, з яких вони прибули</i>			
Країна 1	t1		
	t2		
	t3		
...	t1		
	t2		
	t3		
Країна n	t1		
	t2		
	t3		
<i>Розподіл гостей за віком</i>			
діти до 14 років	t1		
	t2		
	t3		
підлітки 15-17 років	t1		
	t2		
	t3		

Результати аналізу складу і структури гостей дозволяють у подальшому ефективно застосовувати маркетинговий інструментарій в управлінні готельним підприємством, бо можливо виявити фактичні основні сегменти споживачів готельних послуг і проаналізувати їх динаміку.

Зробити висновки щодо складу і структури гостей. Охарактеризувати найбільш перспективні сегменти споживачів.

Особливу увагу слід приділити аналізу фінансових показників. А саме: проаналізувати динаміку і структуру доходів готельного підприємства, зробити висновки щодо динаміки і структури доходів, виявити фактори, які впливають на їх зміни, надати оцінку їх впливу.

Далі слід проаналізувати динаміку і структуру витрат готельного підприємства і зробити висновки щодо їх динаміки і структури.

Проаналізувати динаміку отриманого фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування, зробити висновки щодо прибутковості (збитковості) роботи підприємства.

Зробити висновки щодо тенденції розвитку готельного підприємства, надавши оцінку ефективності використання наявної матеріально-технічної бази готельного підприємства, динаміки загального обсягу і зміни структури наданих готелем послуг. Визначити резерви збільшення обсягів реалізації готельних послуг і оптимізації використання номерного фонду. Сформулювати пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності готельного підприємства, запропонувати можливі заходи, спрямовані на збільшення обсягів реалізації готельних послуг.

3. РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ: “АНАЛІЗ ОБСЯГУ ПРОПОЗИЦІЙ І РЕАЛІЗАЦІЙ ПОСЛУГ ТУРИСТСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА ”

Мета завдання: оволодіти інструментарієм економічного аналізу, вивчити фактори, що впливають на обсяги пропозицій і реалізації послуг, оволодіти методикою аналізу обсягу пропозицій і реалізації послуг туристського підприємства.

Інформаційна база: дані статистичної звітності за формою №1-ТУР “Звіт про діяльність туристської організації ” за 3 роки.

Завдання:

На підставі даних статистичної звітності за формою №1-ТУР (див. Додаток Б) проаналізуйте динаміку обсягу наданих послуг туристського підприємства. Необхідно:

1) охарактеризувати туристське підприємство за довідковими даними, даними Розділу 1 (власні підприємства розміщення туристів) і Розділу 2 (власні підприємства харчування);

2) розрахувати основні показники діяльності туристського підприємства і проаналізувати їх динаміку;

3) проаналізувати структуру обслугованих туристів за цілями відвідування, за віковими категоріями і зміни структури за 3 роки (за даними Розділів 3 і 3а);

4) проаналізувати розміщення туристів на території України і середню тривалість перебування в закладах розміщення (за даними Розділу 4);

5) проаналізувати дані про в'їзд іноземних туристів: динаміку кількості іноземних туристів і структуру туристських потоків, динаміку кількості туроднів і середню тривалість подорожі за країнами, з яких прибули іноземні туристи (за даними Розділу 5);

6) проаналізувати дані про туристів, які виїжджали за кордон: динаміку кількості туристів і структуру туристських потоків, динаміку кількості туроднів і середню тривалість подорожі за країнами, до яких виїжджали туристи, структуру обслугованих туристів, які виїхали повітряним, залізничним, автомобільним і морським транспортом (за даними Розділу 6);

7) за даними Розділу 7 проаналізувати основні фінансово-економічні показники та їх динаміку;

8) проілюструвати наочно динаміку основних показників діяльності туристського підприємства за допомогою різних типів діаграм;

9) скласти пояснювальну аналітичну записку, в якій необхідно: прокоментувати результати розрахунків; виявити фактори, що впливають на фінансові результати діяльності туристського підприємства; надати пропозиції щодо активізації роботи туристського підприємства.

Послідовність виконання:

1) Спочатку необхідно охарактеризувати туристське підприємство за довідковими даними, даними Розділу 1 (власні підприємства розміщення

туристів) і Розділу 2 (власні підприємства харчування). В характеристиці необхідно розкрити:

- назву суб'єкта туристичної діяльності;
- № ліцензії і № в реєстрі;
- поштовий індекс і адресу;
- форму власності;
- назву міністерства (відомства), акціонерного товариства тощо, у віданні якого перебуває суб'єкт туристичної діяльності;
- наявність і кількість власних підприємств розміщення туристів (готелів, санаторіїв, пансіонатів з лікуванням, санаторіїв-профілакторіїв, кемпінгів, мотелів, турбаз, молодіжних таборів, центрів), їх місткість;
- наявність і кількість власних підприємств харчування (ресторанів, барів, кафе, інших) і кількість посадкових місць у них.

При наявності додаткової інформації слід охарактеризувати основні напрямки діяльності.

2) Далі слід розрахувати основні показники діяльності туристського підприємства і проаналізувати їх динаміку.

Аналізуючи дані статистичної звітності за Формою №1-ТУР доцільно розрахувати і проаналізувати наступні показники (див. табл. 3.1), результати подати у вигляді табл. 3.2.

Суб'єкти туристської діяльності заповнюють рядки з індексом «о», якщо вони обслуговували туристів за прямими договорами і рядки з індексом «а», якщо надавали туристські послуги за субдоговорами.

Особливості розрахунку динаміки показників див. на стор. 16.

За результатами проведеного аналізу необхідно зробити висновки щодо обсягів реалізованих послуг туристським підприємством, побудувати графіки динаміки загальної кількості туристів і кількості турс-днів, наданих туристам за три роки.

3) Протягом трьох років туристи, які обслуговувалися аналізованим туристським підприємством подорожували з різною метою, яку слід проаналізувати за допомогою табл. 3.3.

За результатами проведеного аналізу необхідно зробити висновки щодо структури туристів за цілями відвідування, побудувати графіки динаміки кількості туристів, які подорожували з різною метою.

Також у процесі аналізу необхідно проаналізувати розподіл туристів, подорожуючих з кожною метою. Наприклад, розподіл туристів, які подорожували зі службовою, діловою, метою бізнесу і метою навчання проаналізувати за допомогою табл. 3.4. За результатами проведеного аналізу необхідно зробити висновки щодо розподілу туристів, які подорожували зі службовою, діловою, метою бізнесу і метою навчання, побудувати графіки динаміки кількості туристів, які подорожували з такою метою, та їх структури.

Таблиця 3.1 – Основні показники обсягу наданих і реалізованих послуг туристського підприємства

Показник	Умовне позначення	Формула для розрахунку	Од. вим.
Кількість обслугованих туристів, у тому числі за видами:	TUP	$P.3.p.01.zp.1$	осіб.
іноземних туристів	$TUP_{ін}$	$P.3.p.02.zp.1$	осіб.
іноземних туристів, обслугованих без поселення в закладах розміщення	$TUP_{ін.б/n}$	$P.3.p.03.zp.1$	осіб.
туристів, які виїжджали за кордон	$TUP_з$	$P.3.p.04.zp.1$	осіб.
туристів, які виїжджали за кордон, обслугованих без поселення в закладах розміщення	$TUP_{з.б/n}$	$P.3.p.05.zp.1$	осіб.
туристів, охоплених внутрішнім туризмом	$TUP_в$	$P.3.p.06.zp.1$	осіб.
Кількість туро-днів, наданих туристам	$T - Д$	$P.3.p.01.zp.11$	туро-діб
Кількість екскурсантів	$EКС$	$P.3.p.07.zp.1$	осіб.
Обсяг наданих туристських послуг, у тому числі:	V_y	$P.7.p.01.zp.1$	тис. грн.
іноземним туристам	$V_y^{ин}$	$P.7.p.02.zp.1$	тис. грн.
туристам, які виїжджали за кордон України	$V_y^з$	$P.7.p.03.zp.1$	тис. грн.
Витрати, пов'язані з наданням туристських послуг, у тому числі:	$З_y$	$P.7.p.04.zp.1$	тис. грн.
іноземним туристам	$З_y^{ин}$	$P.7.p.05.zp.1$	тис. грн.
туристам, які виїжджали за кордон України	$З_y^з$	$P.7.p.06.zp.1$	тис. грн.
Балансовий прибуток	$ПР_б$	$P.7.p.09.zp.1$	тис. грн.
Середньооблікова кількість працівників	$Роб$	$P.7.p.13.zp.1$	осіб.

Таблиця 3.2 – Динаміка основних показників обсягу наданих послуг туристського підприємства

Показник	Рік			Абсолютний приріст			Темп зростання			Темп приросту			Абсолютне значення 1% приросту	Середній рівень ряду	Середній темп зростання
	t1	t2	t3	ланцюговий		базисний	ланцюговий		базисний	ланцюговий		базисний			
				t2 / t1	t3 / t2	t3 / t1	t2 / t1	t3 / t2	t3 / t1	t2 / t1	t3 / t2	t3 / t1			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Кількість обслугованих туристів, <i>у тому числі за видами:</i>															
іноземних туристів															
іноземних туристів, обслугованих без поселення в закладах розміщення															
туристів, які виїжджали за кордон															
туристів, які виїжджали за кордон, обслугованих без поселення в закладах розміщення															

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
туристів, охоплених внутрішнім туризмом															
Кількість туро-днів, наданих туристам															
Кількість екскурсантів															
Обсяг наданих туристських послуг, у тому числі:															
іноземним туристам															
туристам, які виїжджали за кордон України															
Витрати, пов'язані з наданням туристських послуг, у тому числі:															
іноземним туристам															
туристам, які виїжджали за кордон України															
Балансовий прибуток															
Середньооблікова кількість працівників															

Таблиця 3.3 – Розподіл туристів за метою подорожі

Мета подорожі	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
1. Службова, ділова, бізнес, навчання						
2. Дозвілля, відпочинок						
3. Лікування						
4. Спортивно-оздоровчий туризм						
5. Інші						
Усього		100		100		100

Таблиця 3.4 – Розподіл туристів, подорожуючих зі службовою, діловою, метою бізнесу і метою навчання

Показники	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Кількість обслугованих туристів, усього						
іноземних туристів						
іноземних туристів, обслугованих без поселення в закладах розміщення						
туристів, які виїжджали за кордон						
туристів, які виїжджали за кордон, обслугованих без поселення в закладах розміщення						
туристів, охоплених внутрішнім туризмом						

Аналогічно проаналізувати розподіл туристів, які подорожували з метою дозвілля і відпочинку, з метою лікування, з метою спортивно-оздоровчого туризму та з іншою метою. Отримані результати подати у вигляді таблиць 3.5-3.8 і проілюструвати графічно.

Таблиця 3.5 – Розподіл туристів, які подорожували з метою дозвілля і відпочинку

Показники	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Кількість обслугованих туристів, усього						
іноземних туристів						
іноземних туристів, обслугованих без поселення в закладах розміщення						
туристів, які виїжджали за кордон						
туристів, які виїжджали за кордон, обслугованих без поселення в закладах розміщення						
туристів, охоплених внутрішнім туризмом						

Таблиця 3.6 – Розподіл туристів, які подорожують з метою лікування

Показники	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Кількість обслугованих туристів, усього						
іноземних туристів						
іноземних туристів, обслугованих без поселення в закладах розміщення						
туристів, які виїжджали за кордон						
туристів, які виїжджали за кордон, обслугованих без поселення в закладах розміщення						
туристів, охоплених внутрішнім туризмом						

Зробити висновки щодо структури обслугованих туристів залежно від мети подорожі. Охарактеризувати найбільші сегменти споживачів і надати пропозиції щодо перспектив розвитку окремих видів туризму в діяльності туристського підприємства.

Таблиця 3.7 – Розподіл туристів, які подорожували з метою спортивно-оздоровчого туризму

Показники	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Кількість обслугованих туристів, усього						
іноземних туристів						
іноземних туристів, обслугованих без поселення в закладах розміщення						
туристів, які виїжджали за кордон						
туристів, які виїжджали за кордон, обслугованих без поселення в закладах розміщення						
туристів, охоплених внутрішнім туризмом						

Таблиця 3.8 – Розподіл туристів, які подорожують з іншою метою

Показники	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Кількість обслугованих туристів, усього						
іноземних туристів						
іноземних туристів, обслугованих без поселення в закладах розміщення						
туристів, які виїжджали за кордон						
туристів, які виїжджали за кордон, обслугованих без поселення в закладах розміщення						
туристів, охоплених внутрішнім туризмом						

Далі слід проаналізувати структуру обслугованих туристів за віковими категоріями. Отримані результати подати у вигляді табл. 3.9 і проілюструвати графічно. Зробити висновки щодо вікового складу обслугованих туристів, визначити перспективні сегменти туристів і надати пропозиції щодо необхідності активізації маркетингової діяльності для залучення окремих сегментів споживачів.

Таблиця 3.9 – Розподіл туристів за віковими категоріями

Показники	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Кількість обслугованих туристів, у т.ч.						
діти						
підлітки						
молодь						

Але для того, щоб зробити висновки щодо діяльності туристського підприємства недостатньо проаналізувати динаміку і кількість обслугованих туристів. Також важливими показниками, що відображають попит на послуги туристського підприємства є кількість наданих туристам туро-днів і кількість туро-днів на 1 туриста, тобто тривалість подорожі. Тому необхідно визначити, як за аналізований період змінилися ці показники (див. табл. 3.10). Результати аналізу проілюструвати графічно. Зробити висновки щодо динаміки кількості туро-днів, наданих туристам за кожним типом туризму.

4) Якщо туристське підприємство обслуговувало іноземних і внутрішніх туристів, доцільно проаналізувати розміщення туристів на території регіону України (табл. 3.11). За результатами аналізу зробити висновки, щодо найбільш популярних закладів розміщення в Україні, побудувати графіки.

Таблиця 3.10 – Динаміка кількості туро-днів наданих туристам

Показники	Кількість туро-днів					
	t1		t2		t3	
	всього	на 1 туриста	всього	на 1 туриста	всього	на 1 туриста
Кількість наданих туро-днів туристам усього, у т.ч.						
іноземним туристам						
іноземним туристам, обслугованим без поселення в закладах розміщення						
туристам, які виїжджали за кордон						
туристам, які виїжджали за кордон, обслугованим без поселення в закладах розміщення						
туристам, охопленим внутрішнім туризмом						

Таблиця 3.11 – Структура розміщення туристів на території України

Назва показника	Усього туристів		у тому числі				Кількість туро-днів			
			громадяни України		іноземні туристи		усього		з них надано іноземним туристам	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	т-д	%	т-д	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Кількість туристів, розміщених на території регіону України, усього										
у тому числі були розміщені в: готелях										
санаторіях, пансіонатах з лікуванням, санаторіях профілакторіях										
будинках, пансіонатах, базах відпочинку										
кемпінгах										
мотелях										
турбазах, молодіжних таборах, центрах										
приватних засобах розміщення										

5) Далі необхідно проаналізувати дані про в'їзд іноземних туристів і дані про туристів, які виїжджали за кордон.

Якщо туристське підприємство обслуговувало іноземних туристів, тоді доцільно проаналізувати їх структуру і розподіл за країнами прибуття. Результати аналізу представити у вигляді табл. 3.12-3.13 і проілюструвати графічно. Зробити висновки щодо структури в'їзного турпотoku, надати пропозиції щодо перспектив розвитку в'їзного туризму.

Таблиця 3.12 – Структура обслугованих іноземних туристів

Показники	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Усього іноземних туристів, з них:		100		100		100
- у групах						
- індивідуалів						
Кількість туро-днів, наданих туристам						

6) Далі проаналізуємо динаміку і розподіл туристів, які виїжджали за кордон протягом трьох років (див. табл. 3.14). Зробити висновки щодо динаміки кількості туристів і їх активності. Проаналізувати структуру туристів, які виїжджали за кордон, зробити висновки, щодо найбільш популярних напрямків туризму (країн, в які туристи виїжджають) і розвитку виїзного туризму. Результати аналізу проілюструвати графічно.

Таблиця 3.13 – Розподіл іноземних туристів

Країни, з яких прибули іноземні туристи	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Країна 1						
Країна 2						
Країна 3						
...						
Країна n						
Усього		100		100		100

Таблиця 3.14 – Розподіл туристів, які виїжджали за кордон

Країни, в які виїжджали туристи	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Країна 1						
Країна 2						
Країна 3						
...						
Країна n						
Усього		100		100		100

Слід враховувати, що туристи, які виїжджають за кордон, користуються різними видами транспорту, серед яких: повітряний, залізничний, автомобільний і морський, що обумовлено перш за все транспортною доступністю країн, а іноді й особливістю подорожі. Тому доцільно проаналізувати розподіл туристів, які виїжджали за кордон. Результати аналізу представити у вигляді табл. 3.15 і проілюструвати графічно. Зробити висновки щодо транспортного обслуговування туристів. Проаналізувати структуру туристів, які подорожували окремими видами транспорту. Наприклад, структуру туристів, що подорожували повітряним транспортом проаналізувати за допомогою табл. 3.16. Аналогічно проаналізувати структуру туристів, обслугованих залізничним, автомобільним і морським транспортом. За результатами аналізу зробити висновки.

Таблиця 3.15 – Розподіл туристів, які виїжджали різноманітними видами транспорту за кордон

Вид транспорту	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
1. Повітряний						
2. Залізничний						
3. Автомобільний						
4. Морський						
Усього		100		100		100

Таблиця 3.16 – Структура туристів, які подорожували повітряним транспортом

Назва країн, в які виїжджали туристи	Роки					
	t1		t2		t3	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Країна 1						
Країна 2						
...						
Країна n						
Усього		100		100		100

7) Важливим показником, що характеризує діяльність туристського підприємства, є обсяг наданих туристських послуг у вартісному вимірюванні. Тому особливу увагу слід приділити аналізу фінансових показників. А саме проаналізувати динаміку і структуру доходів туристського підприємства. Зробити висновки щодо динаміки і структури доходів, виявити фактори, що впливають на їх зміни і надати оцінку їх впливу.

Далі слід проаналізувати динаміку і структуру витрат туристського підприємства і зробити висновки щодо їх динаміки і структури.

Проаналізувати динаміку отриманого фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування, зробити висновки щодо прибутковості (збитковості) роботи підприємства.

Зробити висновки щодо тенденції розвитку туристського підприємства, надати оцінку динаміки загального обсягу і зміни структури наданих послуг. Визначити резерви збільшення обсягів реалізації туристських послуг. Сформулювати пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності туристського підприємства, запропонувати можливі заходи, спрямовані на збільшення обсягів реалізації туристських послуг.

Рекомендовані джерела:

А. Нормативно-правові акти:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку України
2. Роз'яснення щодо заповнення державного статистичного спостереження за формою №1 – готель (річна) “Звіт про роботу готелю”
3. Інструкція щодо заповнення форми державної статистичної звітності № 1-ТУР№182/2622 от 19.03.1998 р.
4. Інструкція щодо заповнення державного статистичного спостереження за формою №1 послуги, річна, “Звіт про обсяги реалізованих послуг” №811/9410 від 02.07.2004 р.
5. Інструкція щодо складання державного статистичного спостереження за формою №11-ОЗ “Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію(знос)”, №712/8033 від 13.08.2003 р.
6. Інструкція щодо заповнення форм державної статистичної звітності про використання робочого часу, №74/4295 від 08.02.2000 р.
7. Роз'яснення щодо складання статистичної звітності за формами №1-ПВ термінова, місячна, №1-ПВ, термінова-квартальна “Звіт з праці”

Б. Основна навчальна література:

1. Доля В.Т. Экономический анализ: теория и практические методики: Учебное пособие. – К.: Кондор, 2003. – 208 с.
2. Костюк В.О. Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств місько-го господарства. Навчальний посібник. – Харків: ХДАМГ, 2002. – 162 с.
3. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, 2005. – 662 с.
4. Соболева Е.А., Соболев И.И. Финансово-экономический анализ деятельности туристской фирмы: Учебно-методическое пособие. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 128 с.

В. Додаткова література:

1. Гинзбург А.И. Экономический анализ. – СПб.: Питер, 2005. – 176 с.
2. Замедлина Е.А., Козырева О.Н. Экономика отрасли: туризм: Учеб. пособие. – М.: Альфа-М: ИНФРА-М, - 2007. – 205 с.
3. Канке А.А., Кошечая И.П. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятия: Учебное пособие. – М.: Форум: ИНФРА-М, 2004. – 288 с.
4. Коган Т.Л., Бабуцкий П.Я. Экономика, организация и планирование гостиничного хозяйства. – К. Вища школа, 1980. – 230 с.
5. Кононенко О. Анализ финансовой отчетности. – Х.: Фактор, 2005. – 156 с.
6. Навчально-методичний посібник до самостійного вивчення дисципліни “Теорія економічного аналізу” (для студентів економічних спеціальностей за напрямом 0501 - “Економіка та підприємництво” та 0502 - “Менеджмент” – Укл.: Мочаліна З.М. – Харків: ХНАМГ, 2004 – 131 с.
7. Ткаченко Т.І., Гаврилюк С.П. Економіка готельного господарства і туризму: Навч. Посібник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 179 с.
8. Чуев И.Н., Чечевицына Л.Н. Анализ финансово-хозяйственной деятельности: Учебник. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2004. – 352 с.

Додаток А

Державне статистичне спостереження

Конфіденційність статистичної інформації забезпечується
статтею 21 Закону України «Про державну статистику»

Порушення порядку подання або використання даних державних статистичних спостережень тягне за собою
відповідальність, яка встановлена статтею 186.3 Кодексу України про адміністративні правопорушення

ЗВІТ ПРО РОБОТУ ГОТЕЛЮ ____ р.

Подають	Терміни подання
готелі, готельно-офісні центри, мотелі, кемпінги, моло-діжні турбази та гірські притулки, клуби з приміщенням для проживання, гуртожитки для приїжджених та інші об'єкти для короткотермінового проживання всіх форм власності, які перебувають на самостійному балансі; підприємства, організації (установи), на балансі яких перебувають зазначені вище об'єкти	до 25 лютого
органу державної статистики за місцезнаходженням	

Форма №1 – готель
ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Держкомстату України
11.07.03 №215

Річна
Поштова

Найменування організації – складача інформації						
Поштова адреса						
Коди організації - складача						
за ЄДРПОУ	території (КОАТУУ)	виду економічної діяльності (КВЕД)	форми власності (КФВ)	організаційно-правової форми господарювання (КОПФГ)	міністерства, іншого центрального органу, якому підпорядкована організація – складач інформації (КОДУ)*	
1	2	3	4	5	6	7

* Тільки для підприємств державного сектору

Довідка: (потрібне взяти в дужки)

Тип підприємства	Код рядка	Категорія готелю, мотелю, готельно-офісного центру				
готель	001	1*	2**	3***	4****	5*****
мотель	002	1*	2**	3***	4****	
готельно-офісний центр	003	1*	2**	3***	4****	5*****
кемпінг	004					
молодіжна турбаза та гірський притулок	005					
клуб з приміщенням для проживання	006					
гуртожиток для приїжджених	007					
студентські літні табори	008					
інші місця для короткотермінового проживання	009					

Примітка. У рядках 001-003, крім коду рядка, необхідно позначити категорію.

Показники	Код рядка	Одиниця виміру	Фактично
А	Б	В	1
1. Характеристика підприємства			
Загальна площа	01	кв. м	
Житлова площа всіх номерів	02	- “-	
Місткість	03	місць	
Кількість усіх номерів на кінець року, всього	04	одиниць	
З них:			
люксів	05	- “-	
напівлюксів	06	- “-	
одномісних	07	- “-	
двомісних	08	- “-	
тримісних і з більшою кількістю місць	09	- “-	
Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу	10	чол.	
2. Структурні підрозділи сфери сервісу			
Автостоянка	21	одиниць	
Ресторан	22	- “-	
Кафе, бар тощо	23	- “-	
Сауна (лазня, басейн)	24	- “-	
Пральня	25	- “-	
Заклади торгівлі (магазин, кіоск тощо)	26	- “-	
Інші підрозділи з надання послуг за ринковими цінами	27	- “-	

Показники	Код рядка	Код держави світу	Усього	у тому числі	
				діти до 14 років	підлітки 15- 17 років
А	Б	В	1	2	3
3. Діяльність підприємства					
Обслуговано приїжджих, осіб	31	X			
у тому числі іноземців (всього сума рядків 32-1- 32-n)	32	X			
з рядка 32 розподіл іноземців по державах світу з яких вони прибули (згідно класифікації держав світу, Додаток 1):					
Країна 1	32-1				
Країна 2	32-2				
	32-3				
	32-4				
	32-5				
	32-6				
	32-7				
	32-8				
	32-9				
	32-10				
	32-11				
	32-12				
	32-13				

Продовження табл.

	32-14				
	32-15				
	32-16				
	32-17				
	32-18				
	32-19				
	32-20				
	32-21				
	32-22				
	32-23				
	32-24				
	32-25				
	32-26				
	32-27				
	32-28				
	32-29				
	32-30				
	...				
	32-n-1				
Країна n	32-n				
Загальний час перебування приїжджих, людино-днів	33	X			
у тому числі іноземців	34	X			

Показники	Код рядка	Фактично, тис. грн.
А	Б	1
4. Основні фінансові показники		
Доходи від основного виду діяльності (плата за проживання)	41	
з них:	41-1	
податок на додану вартість (ПДВ)		
готельний збір	41-2	
інші непрямі податки та вирахування з доходу	41-3	
з рядка 41 доходи від обслуговування іноземних громадян	42	
Крім того, доходи від надання додаткових послуг (автостоянки, сауни, ресторану, кафе, бару, аптечного кіоску тощо) без ПДВ та інших непрямих податків та вирахувань з доходу	43	
Інші доходи без ПДВ та інших непрямих податків та вирахувань з доходу	44	
Операційні витрати (сума рядків 46, 48, 49, 50, 52)	45	
у тому числі:	46	
матеріальні витрати		
оплата праці	48	
відрахування на соціальні заходи	49	
відрахування на амортизацію	50	
інші операційні витрати	52	
Інші витрати	52-1	
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування (відповідає рядку 170 або 175 форми №2 П(С)БО) $(41 - 41-1 - 41-2 - 41-3) + 43 + 44 - (45 + 52-1) = 54$	54	

Довідка: Балансова вартість основних засобів (залишкова) _____ (тис. грн.)

ДЕРЖАВНА СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ

К О Д И

Форми документа за ДКУД	організацій-складача— ідентифікаційний код ЄДРПОУ	Території за СПАТО	Галузі за ЗКГНГ	Виду економічної діяльності за КВЕД	Форми власності за КФВ	організаційно-правової форми господарювання за КОПФГ	міністерства, відомства, МДЮ, концерну, асоціації за СПОДУ	вищестоящої організації — ідентифікаційний код ЄДРПОУ		КС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Кому надсилається _____

(назва, та адреса одержувача)

Назва суб'єкта туристичної діяльності _____

№ ліцензії _____ № в реєстрі _____

Поштовий індекс та адреса _____

Форма власності _____

Назва міністерства (відомства), акціонерного товариства тощо, у віданні якого перебуває суб'єкт туристичної діяльності _____

Загальна площа території, закріплена за суб'єктом га _____

Форма № 1-ТУР

Затверджена наказом Держкомстату України від 04.03.98. № 96.

Поштова — річна

Подають:

1) до 10 січня — суб'єкти туристичної діяльності — Міністерству курортів і туризму Автономної Республіки Крим та відповідним структурним підрозділам обласних, Київської та Севастопольської міськдержадміністрацій;

2) до 20 січня — зведений звіт — Міністерство курортів і туризму Автономної Республіки Крим, відповідні структурні підрозділи обласних, Київської та Севастопольської міськдержадміністрацій:

— Держкомтуризму України;

— Держкомстату Автономної Республіки Крим, обласним, Київському та Севастопольському міським управлінням статистики.

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ТУРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Розділ 1. ВЛАСНІ ПІДПРИЄМСТВА РОЗМІЩЕННЯ ТУРИСТІВ

Назва показників	Номер рядка	Кількість власних підприємств	В них номерів	В них місць	
				цілорічних	у місяць максимального розгортання
А	Б	1	2	3	4
Всього (сума рядків 02—08)					
у тому числі:					
готелі	01				
санаторії, пансіонати з лікуванням,	02				
санаторій-профілакторії	03				
будинки, пансіонати і бази відпочинку	04				
кемпінги	05				
мотелі	06				
турбази, молодіжні табори, центри	07				
приватні заклади розміщення	08				

Розділ 2. ВЛАСНІ ПІДПРИЄМСТВА ХАРЧУВАННЯ

Назва показників	Код рядка	Кількість підприємств харчування	В них посадкових місць
А	Б	1	2
Всього (сума рядків 02—05)	01		
у тому числі:			
ресторани	02		
бари	03		
кафе	04		
інші	05		

Розділ 3. РОЗПОДІЛ ТУРИСТІВ ЗА ЦІЛЯМИ ВІДВІДУВАННЯ ТА ВІКОМ

Назва показника	№ рядка	Індекс рядка	Всього туристів, осіб (сума гр. 2-7)	у тому числі за цілями відвідування						вікові категорії (з гр. 1)			Кількість туро-днів, наданих туристам
				служба, ділова, бізнес, навчання	дозвілля, відпочинок	лікування	спортивно-оздоровчий туризм	спеціалізований туризм	інші	діти (до 14 років включно)	підлітки (15-17 років включно)	молодь (18-28 років включно)	
А	Б	В	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Кількість обслугованих (сума рядків 02 - 06) у тому числі	01	о											
		а											
Іноземних туристів	02	о											
		а											
Крім того, іноземних туристів, обслугованих без поселення в закладах розміщення	03	о											
		а											
Туристів, які виїжджали за кордон	04	о											
		а											
Крім того, туристів, які виїжджали за кордон, обслугованих без поселення в підприємствах розміщення	05	о											
		а											
Туристів, охоплених внутрішнім туризмом	06	о											
		а											
Кількість екскурсантів	07			х	х	х	х	х	х				х

Розділ 3а. РОЗПОДІЛ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ ЗА ВІКОМ ТА ЦІЛЯМИ ВІДВІДУВАННЯ

Назва показника	№ рядка	Індекс рядка	Діти (до 14 років включно), осіб					Підлітки (15 – 17 років включно), осіб				
			Навчання	дозвілля, відпочинок	лікування	спортивно-оздоровчий туризм	інші	Навчання	дозвілля, відпочинок	лікування	спортивно-оздоровчий туризм	інші
А	Б	В	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Кількість обслугованих (сума рядків 02 – 06) у тому числі	01	о										
		а										
іноземних туристів	02	о										
		а										
крім того, іноземних туристів, обслугованих без поселення в закладах розміщення	03	о										
		а										
туристів, які виїжджали за кордон	04	о										
		а										
крім того, туристів, які виїжджали за кордон, обслугованих без поселення в підприємствах розміщення	05	о										
		а										
туристів, охоплених внутрішнім туризмом	06	о										
		а										

Розділ 4. РОЗМІЩЕННЯ ТУРИСТІВ НА ТЕРИТОРІЇ РЕГІОНУ УКРАЇНИ

	№ рядка	Всього туристів, осіб (гр. 2+3)	У тому числі		Кількість туроднів	
			громадяни України	іноземні туристи*	всього	з них надано іноземним туристам
А	Б	1	2	3	4	5
ВСЬОГО (сума рядків 02 — 08)	01					
у тому числі були розміщені в: готелях	02					
санаторіях, пансіонатах з лікуванням, санаторіях - профілакторіях	03					
будинках, пансіонатах, базах відпочинку	04					
кемпінгах	05					
мотелях	06					
турбазах, молодіжних таборах, центрах	07					
приватних засобах розміщення	08					

* Включаючи громадян країн, що утворилися із колишнього СРСР

Розділ 5. ДАНІ ПРО В'ЇЗД ІНОЗЕМНИХ ТУРИСТІВ

Назви країн, з яких прибули іноземні туристи	№ рядка	Індекс рядка	Код країни	Кількість іноземних туристів, осіб			Кількість туроднів, наданих іноземним туристам
				Всього (сума граф 2, 3)	у тому числі		
					в групах	індивідуалів	
A	Б	В	Г	1	2	3	4
ВСЬОГО (сума рядків 02- n)	01	о					
		а					
у тому числі:	02	о					
		а					
	03	о					
		а					
	----	о					
		а					
	----	о					
		а					
	----	о					
		а					
	----	о					
		а					
	----	о					
		а					
	----	о					
		а					
	n	о					
		а					

Розділ 6. ДАНІ ПРО ТУРИСТІВ, ЯКІ ВИЇДЖАЛИ ЗА КОРДОН

Назви країн, до яких виїжджали туристи	№ рядка	Індекс рядка	Код країни	Кількість туристів, осіб			Кількість туро-днів, наданих туристам	Кількість туристів, які виїхали видами транспорту, осіб			
				Всього (сума граф 2, 3)	у тому числі			повітряним	залізничним	автомобільним	морським
					в групах	індивідуалів					
А	Б	В	Г	1	2	3	4	5	6	7	8
ВСЬОГО (сума рядків 02- п)	01	о									
		а									
у тому числі:	02	о									
		а									
	03	о									
		а									
	----	о									
		а									
	----	о									
		а									
	----	о									
		а									
	----	о									
		а									
	----	о									
		а									
	----	о									
		а									
	n	о									
		а									

Розділ 7. ОСНОВНІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Назва показника		Одиниця виміру	№ рядка	Фактично з початку року
А		Б	В	1
Обсяг наданих туристичних послуг		тис, грн.	01	
з них	іноземним туристам	--/--	02	
	туристам, які виїжджали за кордон України	--/--	03	
Витрати, пов'язані з наданням туристичних послуг		--/--	04	
з них	іноземним туристам	--/--	05	
	туристам, які виїжджали за кордон України	--/--	06	
Платежі до бюджету		--/--	07	
Заборгованість перед бюджетом		--/--	08	
Балансовий прибуток		--/--	09	
Прибуток, що спрямований на розвиток матеріально-технічної бази		--/--	10	
Надходження валюти від надання туристичних послуг нерезидентам України		тис, грн.	11	
Витрати резидентів України, що виїжджали за кордон		--/--	12	
Середньооблікова кількість працівників у тому числі з освітою		осіб	13	
вищою після закінчення учбового закладу 3 – 4 рівня акредитації		--/--	14	
вищою після закінчення учбового закладу 1 – 2 рівня акредитації		--/--	15	
загальною середньою		--/--	16	
іншою		--/--	17	

Зразок оформлення титульного аркушу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Факультет менеджменту

Кафедра туризму і готельного господарства

РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ

з курсу “Аналіз діяльності підприємств туризму”

“Аналіз обсягу пропозиції і реалізації послуг готельного підприємства”

Виконав:

Студент (ка) __ курсу

Групи _____

_____
(Прізвище, ім'я, по батькові)

Перевірив:

_____

Харків
ХНАМГ
20_ р.

Навчальне видання

Методичні вказівки
вказівки до виконання розрахунково-графічних завдань
з курсу
“Аналіз діяльності підприємств туризму ”
з дидактичним забезпеченням
(для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання
напрямку підготовки 6.140103 (6.020107) “Туризм ”)

Укладач **Андренко** Ірина Борисівна

Відповідальний за випуск *І. М. Писаревський*

Редактор *С.В. Тимошук*

Комп’ютерний набір : *І. Б. Андренко*

Комп’ютерне верстання: *К. А. Алексанян*

План 2011, поз. 470 М.

Підп. до друку 15.02.2011 р.	Формат 60x84/16
Друк на різнографі.	Ум. друк. арк. 2,1
Зам. № _____	Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб’єкта видавничої справи:

ДК № 4064 від 12.05.2011 р.